

DELAVSKA

PR AV I C A

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izbrana vsaka četna kop. v slučju u praznika dan copre; — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nebrakirana pisma se ne sprejema o

Posamezna ševlika Din 150 — Cena: za 1 mesec Din 50, za četiri leta Din 150, za pol leta Din 30; za inozemstvo Din 7- (mesečno) — Oglas: po dogovoru

Oglas, reklamacije in naročnina na upravo Delavska zbornica, Miklošičeva cesta 22, I. nad. Telefon 2265. Štev. čekovnega računa 14.900

Poljske volitve.

V nedeljo so bile volitve v parlament poljske republike. Vršile so se pod prav posebnimi okoliščinami — vodila jih je vlada Pilsudskijeve diktature. Iz rezultata se vidi, da je popolna volilna svoboda sploh prvi predpogoj vsakih volitev, ki naj zares povedo mišljenje ljudstva, sicer so vsake volitve le razmetavanje državnega denarja. Seveda pa tudi sredstvo, da si pridobi »moč« in »zaupanje naroda« tisti, ki take volitve vodi.

Poljski parlament v zadnjih letih ni bil kaj delaven. Strankarska omejenost mu je slabila deložnost. Poljaki so kot mnogi drugi narodi v povojnem času prišli do tega, da naenkrat niso vedeli, kaj bi s svojo demokratično republiko in parlamentom. Ko so bile prve povojne skrbi rešene, so postali nekam neskrbni in namesto, da bi državo gradili na položenih temeljih naprej, so se udali malenkostnim medsebojnim preprirom. Le kaka zunanja nevarnost bodisi z vzhoda ali z zapada je za hip strnila vsaj večino poljskih strank. Pojav, katerega smo zadnja leta opazovali na Poljskem, za Poljake ni kaj posebno novega. Saj je bilo prav tako pred stoletji v njihovi slavni ljudovladi vse do njenega konca. Vsaka skupina šlahte pod vodstvom kakoga bogatejšega slahčiča je imela v državnem zboru svojo stranko, ki so se dajale na žive in mrtve najprej v besedah, ko je pa teh zmanjkalo, pa tudi z orožjem.

Bržkone pred 2 letoma, ko je nad vsemi prepirljivci v parlamentu zarohnel maršal Pilsudski s svojo sabljo, ni bilo čisto tako. Gotovo potrebuje Poljska spricho svoje eksponiranosti vedno trdno vlado, urejene politične in gospodarske pa socialne razmere. Koliko je bil Pilsudski spricho tedanjega položaja republike upravičen s strojnimi in kavalerijsko vzeti vlado preko parlamenta v svoje roke, je vsekakor vprašanje, katerega pojasnitev bo naloga bodočega zgodovinarja. Kajti res je, da je od tedaj naprej vsa poljska demokracija s parlamentom vred prazen nič in da je Pilsudski dejanski diktator Poljske. Poljski sejm in senat že nekaj časa sem nista predstavljala drugega kot zbor ljudi, ki so se pripravili med seboj za čisto brezpomembne stvari, kajti zadnje besedo je rekel k vsakemu zakonu le diktator Pilsudski.

Menda se je Pilsudskemu kot edinega diktatorju v poplavi diktatur v povojnem času posrečilo, da si je na formalno skoraj čisto zakonit način zagotovil svojo diktaturo. Zadnje volitve, ki jih je vodil on, so bile le zadnji korak na poti k temu cilju. Izvršile so se seveda tako kot je hotel pan Pilsudski. Njegova stranka je imela prej v parlamentu 130 poslancev, sedaj jih je »dobila« 247. Ima tedaj absolutno večino. Levičarski blok (socialisti), ki je imel prej 154 poslancev, jih ima sedaj 82. Narodni demokrati prej 37, sedaj 62, krščanski demokrati prej 18, sedaj 14. Ukrajinci in Belorusi prej 47, sedaj samo 21; Židi prej 13, sedaj 10; Nemci prej 19, sedaj 5; komunisti prej 9, sedaj 7.

Edine nevarne nasprotnike je imel maršal v socialistih in v bloku narodnih manjšin, ki je bil v prejšnjem sejmju precej jak. Nevarnosti poraza se je vlada izognila pač s tem, da je diktirala, katere stranke so pripuščene, kdo sme voliti in koga se sme voliti. Mnogo opozicionalnih voditeljev je dal Pilsudski pred volitvami enostavno zapreti, češ, da so izrabljali svojo poslansko imuniteto. Levičarski blok pa je kljub temu ostal še vedno najmočnejša poljska stranka, poleg diktatorjeve seveda. Primerno ostro se je tudi izvajal volilni teror po državnih uradnikih, posebno v narodno mešanih krajih. Ukrajinci in Belorusi so

Indijsko vprašanje.

ANGLEŠKA VLADA JE SKLICALA KONFERENCO, NA KATERI BODO SKLEPALI O AVTONOMIJI INDIJE.

Te dni so se zbrali v Londonu na povabilo britanske vlade formalni zastopniki angleške kolonije — Indije. Prišli so indski principi in maharadže s svojim spremstvom in sijajem, ki jim ga ustvarjajo roke milijonov brezpravnih podložnikov. Angleška vlada hoče z njimi v sporazumu preresetati vprašanje bodočega položaja Indije v okviru britanskega svetovnega imperija.

Iz kratkih beležek našega lista o tako zvanem Ghandijevem gibanju vemo, da je indski advokat Ghandi organiziral letos nekaj javen nekrvav boj proti angleški vladi. Še prej je sporočil angleški vladi zahtevo, da pusti Indiji popolno samostojnost in neodvisnost, če ne da bo začel proti Angležem javno borbo. Angleška vlada na njegovo zahtevo ni nič odgovorila, ampak je takoj prve demonstrante, ki so šli k morju pridobivati sol, z Ghandijem vred zaprla. Tem jih je sledilo še precej, tako da je danes zaprtih več tisoč odpornikov.

Začetki tega gibanja in vzroki sedanjega stanja segajo skoro 20 let nazaj. Kot znano je bil pred nekako tolikimi leti Ghandi prvi, ki je začel propovedovati 100 milijonskemu indskemu narodu borbo proti Angležem za narodnostno, socialno in politično osvobodjenje vseh Indijcev. Posebno je poudarjal socialno zapostavljenost ogromne večine indskega naroda — spodnjih kast, ki jih je ustvaril budizem. Iz prvotnega revolucionarja pa je postal Ghandi v teku desetletij nekaj voditelj »gornjih deset tisočev« — višjih kast. Rešitev silno zamotanih socialnih odnosov v Indiji je docela izpuštil iz svojega delovnega načrta. Zahteva le popolno politično svobodo Indije. Zato je bilo mogoče, da so se organizirani Parijci — najnižja indijska kasta — obrnili celo ostro proti njemu in njegovemu pokretu. Res je tudi Ghandijev poziv na pasiven odpor proti Angležem dvignil vstajo v zelo omejenem krogu in ni prišel v množice. Angleži so ga tedaj brez skrbi za kako resnejše ogrožanje njihove oblasti vtaknili v zapor.

Morda bi do konference, ki se sedaj vrši v Londonu sploh ne prišlo, da niso na vladi angleški laburisti z MacDonal-dom, kajti prav za vsakega Angleža, od najvišjega lorda do zadnjega kalcu v Manchesteru je najbolj prav, da ostane v Indiji vse lepo tako kot je. Indija je danes tista dežela, od katere Anglija še

izgubili polovico poslancev, a že prej njihovo število ni odgovarjalo resničnemu stanju. Isto je z Nemci.

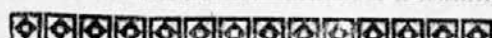
Pan Pilsudski bo tedaj v bodoče tudi na zunaj vseskozi zakonito vladal. Pri devka diktator se sicer na vso moč otepa, čeprav praktično dela po istih metodah kot drugi diktatorji in diktature po vsem svetu. Kajti mož ni energičen in oster le v besedah, ampak zna tudi dobro sukati meč, če treba. To je dokazal ne le v obupni borbi z ruskimi boljševiki, ko je življenje republike viselo na niti, ampak tudi na varšavskih ulicah.

Vse diktature v povojnem času, kot n. pr. ona španskega generala Prima de Rive in sedanja Pilsudskijeva so znak velikih bolezni, na katerih bolehalo v sedanjem času skoro vse države, posebno pa še take, ki nimajo svoje tradicije. Povsod bijejo diktatorska streljenja boj proti demokraciji in parlamentarizmu, češ, da je enega ko drugega preveč, da se izrablja itd. V resnici pa je povsod prav nasprotno res. Premalo je prave demokracije, resničnega parlamentarizma! Tako je tudi pan Pilsudski napravil čisto napačno diagnozo in boleznj ne zdravi, ampak jo še pospešuje.

živi. Iz njenih ogromnih zakladov vleče svoje dividende angleški kapitalist, a si sicer težko služi svoj vsakdanji kruh tudi angleški delavec. Delavski vladi je pač nekoliko nerodno reševati to vprašanje čisto tako kot bi ga morda konservativci. Ali sila je huda. Milijoni brezposelnih zahtevajo zaslužka in kruha. Pa doma hočejo biti. Niti v Kanado ne gredo kaj šele v Avstralijo, Južno Afriko ali kam drugam. Ko so poslali lansko leto več transportov brezposelnih iz Londona v Kanado, se je 99% delavcev že po nekaj tednih vrnilo in so izjavljali, da rajši v Londonu stradajo kot pa da bi bili v Kanadi.

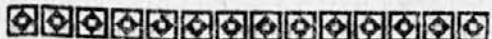
Tu so tedaj tisti prvobitni razlogi, da se mora vsaka angleška vlada upirati vsakemu rahljanju vezi, ki sklapljajo britski imperij vsaj kolikor toliko v neko samostojno celoto. Angleško vlado bolj malo zanimajo razmere v kolonijah, zanjo je odločilen položaj doma v Angliji. Zato bo kljub vsem zares lepim govorom, ki so bili sedaj govorjeni v Londonu le težko kaj iz te konference.

Poleg tega tudi splošne socialne in kulturne razmere v Indiji sami niso nič kaj primerne za to, da bi tu že danes res uspevale ideje, ki jih razširja Ghandi. Kot smo že omenili je neznansko zamotano v Indiji socialno vprašanje. Budizem je ustvaril tu tako krivične in nečloveške razlike med poedinimi skupinami ljudi, da jih bo težko kedaj odpraviti. Zraven tega pa je po nekaterih zlasti zapadnih pokrajinah prav mnogo Indijcev, ki so Mohamedove vere. In krvavi boji med temi in budisti so vsakdanji, čeprav se voditelji enih kot drugih izjavljajo, da so v borbi za samostojnost Indije čisto složni. Če bi odšlo tedaj iz dežele angleško vojaštvo, ne bi bilo lahko zadržati in preprečiti krvavega boja med versko nasprotnimi, a še težje udušiti socialno revolucijo, ki bo prej ali slej kot ciklon završala čez Indijo, če se razmere ne izboljšajo.

Tovariši!

Podpirajte neodvisen delavski tisk — pridobivajte novih naročnikov za naš list!

Še posebno poglavje tvorijo na Poljskem narodne manjšine. Najmočnejša manjšina so Ukrajinci in Belorusi. Poljaki jih silno zatirajo in se v tem pogledu prav nič ne razlikujejo od ruskih boljševikov. Ukrajinci so narodno zavodni, a usoda jih je razkosala med dve državi: Poljsko in Rusijo. Sedaj jih hoče prva popoljčiti, druga pa porusiti. O kaki enakopravnosti z vladajočim narodom — Poljaki ali Rusi ni govora. Ukrajinci so povsod zapostavljeni, pri državnih službah, sploh pri vseh važnejših stvareh, njihov jezik je manj vreden itd. Silne so krivice, ki jih zadajajo Poljaki ukrajinskemu narodu in vsaka krivica se enkrat bridko mašuje.

Cisto gotovo bo imela še poljska republika težke dni. Kajti diktaturo je z oboroženo silo navsezadnje kaj lahko upostaviti. A kakšen je njen konec? Kakšne težave imajo n. pr. v Španiji, kjer je bil monarh toliko odločen, da je še pravočasno odslovil diktatorja in postavil vlado, ki naj zopet uvede parlamentarizem, potem ko so se vsi prepričali, da se z diktaturo državi in ljudstvu ne da pomagati. Bodočnost Poljske je temna

Vlada in strokovne organizacije.

Z ozirom na različne vesti, ki jih razširjajo gotovi elementi, tudi iz delavskih vrst, da ima sedanja vlada namen posegati v svobodno delovanje delavskih strokovnih organizacij, je velikega pomena jasna in določna izjava ministra za pravosodje dr. Milana Srškića.

Na konferenci v Sarajevu je odgovoril zastopnikom delavstva, da stoji vlada na stališču, da so delavci zelo važen faktor v gospodarskem in državnem življenju. Zaradi tega je v njenem programu tudi gospodarski dvig delavstva. Kar se tiče delovanja delavskih strokovnih organizacij, je poudaril, da ni posegala vlada v njihovo gibanje tudi po 6. januarju in da tega tudi v bodoče ne bo storila. Za to zadržanje je poleg že navedenih še ta razlog, da ima delavstvo za narodno zjedinenje pred, med in po vojni ogromne zasluge.

Minister za narodno zdravje in socialno politiko Nikola Preka pa je v pogledu revizije in razširjenja socialne zakonodaje izjavil, da stremi vlada le za zboljšanjem, pod nobenim pogojem pa ne za njegovim poslabšanjem. Načrt zakona o zavarovanju delavcev bo poslan v proučitev vsem interesentom. S tem zakonom bo izvedeno tudi zavarovanje za slučaj onemoglosti. Mogoče bodo z ozirom na gorenje izjave uvideli gotovi strokovničarji, da ni potreba še zaenkrat strokovnih organizacij »nacionalizirati«.

Mariborsk m tovarišem!

Tovariši! Ali se udeležujete zanimivih predavanj naše organizacije, ki se vršijo vsako sredo ob pol 8 zvečer v društvenih prostorih?

Ali posečaš strokovni tečaj, kateri je namenjen predvsem Tebi, da se izobražiš za dobrega delavskega voditelja, kateri se vrši vsak petek od pol 8 do 9 zvečer na Koroški cesti 1?

Ali imaš plačano članarino, kar si na zaostanku, kajti vedi, da je delo strokovne organizacije odvisno od Tvoje discipline in Tvojih tovarišev? Ali se v polni meri zavešaš svoje naloge in poslanstva, ki Ti je naložen v dobrobit svojega stanu?

Ali v resnici čitaš s tistim razumevanjem naš strokovni list, kakor je to potrebno? Vedi, da se moč delavskih organizacij šteje po številu dobrega in vztrajnega članstva!

Zato si dobro izprašaj svojo vest, ali vršiš v polni meri svojo dolžnost do svoje stanovske organizacije.

Mednarodni urad dela.

Nove razprave o delavskih vprašanjih.

V znanstvenem oddelku mednarodnega urada dela pripravljajo zopet več razprav, ki bodo objavljene v začetku prihodnjega leta. Ena teh razprav bo obravnavala položaj delavstva v Fordovih podjetjih in razmere delavstva po večjih industrijskih središčih. Druga razprava bo obravnavala gospodarski in socialni pomen visoke delavčeve mezde in raziskavanja, kako vpliva racionalizacija na delovne pogoje.

Na področju delovnega prava zbirajo gradivo o mezdah in raznih kolektivnih delovnih pogodbah v različnih državah in o temeljih delovne pogodbe. Zelo zanimiva bo razprava o stanovanjskih razmerah v Evropi.

Zbirajo se tudi podatki o socialni zakonodaji v raznih državah: o starostnem in invalidskem zavarovanju, o delovnem času, o plačah v poljedelstvu, o delovnih pogojih pristaniškega delavstva, delovni čas pri pomorstvu, delovni pogoji v Sovjetski Rusiji.

Jugoslovanska strokovna zveza. Železničarski vestnik.

Novi pravilnik o voznih ugodnostih na železnicah in ladjah v državni eksploataciji za osebe prometnih ustanov kraljevine Jugoslavije.

§ 25.

1. V pravilniku pod uradniki, zvaniki in služitelji navedeno osebo odgovarjati pri ravnanju rečne plovbe uslužbenecem I., II. in III. skupine. Pod osebo državnih prometnih naprav je v smislu tega pravilnika mišljeno tudi osebo odeljenja za železnice pri ministristvu za gradbo.

2. Pod upokojenimi uslužbeneci so mišljene tudi one osebe, ki prejemajo provizijo, rento ali stalno miloščino, kakor tudi upokojeni uslužbeneci družbe južne železnice, ako jim izplačuje pokojnino, provizijo, rento ali stalno miloščino naša država v breme družbe.

3. Pogoj, da morajo prejemati upokojeni uslužbeneci, njih družinski člani, kakor tudi vdove in otroci umrlih uslužbencev, draginjsko doklado (§§ 9. in 11.), ne velja za one kategorije uslužbencev, za katere zakonski predpisi ne predvidevajo te doklade.

4. Uslužbenke uživajo praviloma samo ugodnosti, ki jih imajo neozmenjeni uslužbeneci brez lastnega gospodinjstva. Med tem pripadajo ugodnosti za družinske člane uslužbenkam, ki vzdržujejo popolnoma svojo rodbino vsled trajne nesposobnosti moža za pridobivanje, kakor tudi uslužbenkam, ki po smrti moža ali ločitvi popolnoma vzdržujejo svoje otroke.

5. Uslužbenecem, navedenim v § 9., točka 1.d) pripada razred po njihovi šolski kvalifikaciji z ozirom na gornja načela.

Osebe, ki jim pripada na železnicah I. in II. razred, imajo na ladjah pravico na I. razred, zvaniki na II., služitelji in delavci pa na najnižji razred.

Uslužbenecem v pokoju pripada razred, ki jim je pripadal, dekler so bili aktivni.

Radbinskim članom aktivnih in upokojenih uslužbencev pripada razred, na katerega ima pravico glava družine. Ako je družinski član sam uslužbenec prometnih naprav, ima pravico na razred, ki odgovarja njegovemu službenemu položaju.

Služničadi uslužbencev pripada na železnicah III., a na ladjah najnižji razred. Služničad, ki spremlja otroke izpod 6 let ali bolnega uslužbenca ali take člane njegove rodbine, more potovati z otrokom ali bolnikom v istem razredu.

To velja tudi za druge spremljevalce bolnih uslužbencev ali članov njihove rodbine.

6. Legitimacije, brezplačne vozovnice in vozovnice za nižje razrede, oz. za vlak nižje vrste od onega, na katerega se glase.

Za prehod v višje razrede oz. v vlak višje vrste veljajo odredbe potniške tarife.

7. Za luksuzne (ekspresne) vlake in spalne vozove veljajo brezplačne vozovnice in vozovnice po znižani ceni za osebo samo tedaj, ako ima lastnik vozovnice tudi še vozovnico družstva Wagon-Litsce.

8. Brezplačne vozovnice veljajo za vožnjo na lokomotivah in tovornih vlakih, v službenih vozovih ali na ladjah, ki ne prevažajo potnikov, samo ako vsebujejo predmetno pooblastilo.

9. Potovanje tja in nazaj se računa kot eno potovanje. Potovanje se more izvršiti po izbiri z železnico ali ladjo ali kombinirano.

10. Brezplačne vozovnice za posamezna potovanja se izdajo z veljavnostjo do največ treh mesecev. Brezplačne vozovnice, ki veljajo tri mesece, se morejo enkrat podaljšati za isti rok.

11. Brezplačne vozovnice, ki veljajo za brzovlake, so tiskane z rdečimi, a ostale le s črnimi črkami.

Brezplačne vozovnice in uputnice morajo imeti suhi žig oblastva, ki jih je izdalo, faksimile predstojnega organa in podpis lastnika.

12. Lastnik brezplačne vozovnice je dolžan pri odhodu in povratku dati vozovnico postajni blagajni v žigosanje.

13. Z brezplačno vozovnico je dovoljeno prekinjenje potovanja v poljubnem številu.

14. Legitimacija daje pravico na vohod na peron pri odhodu in prihodu vlakov.

15. Vsaka oseba, ki potuje brezplačno ali z vozovnico po znižani ceni, je dolžna na zahtevo kontrolnih organov dokazati svojo identiteto. Uslužbeni in člani njih družin, ki imajo po tem pravilniku pravico na vplatično legitimacijo, se morajo legitimirati s to legitimacijo. Uslužbeni in člani njih rodbin, ki nimajo pravice na vplatično legitimacijo, izvezni potovanja, predvidena v § 3. in 4. tega pravilnika, morajo imeti listno legitimacijo. Ostale osebe, ki se koristijo z ugodnostmi, danimi s tem pravilnikom, morajo dokazati svojo identiteto s kakim uradnim potrdilom.

Listne legitimacije se izdajo za eno koledarsko leto. Listne legitimacije morajo biti opremljene s suhim žigom predstojništva, ki jih je izdalo, kakor tudi s faksimilom predstojnega organa. Legitimacija mora imeti podpis lastnika in njegovo fotografijo ravno tako žigosando s suhim žigom.

Listne legitimacije izdaja direkcija državnih železnic za svoje osebe.

16. Oplatitvene legitimacije, listne legitimacije, brezplačne vozovnice in uputnice se izdajajo na osnovi »trebovanja«. Trebovanja za družinske člane more predlagati glavar družine.

§ 26.

Za obrazce legitimacij, brezplačnih vozovnic in uputnic so pooblaščenec prometne pravice, da v svrhu krija stroškov za njihova izdajanja naplačujejo pristojbine, ki so naznačene na obrazcu.

§ 27.

(V tem paragrafu so predpisane manipulacije glede izdajanja legitimacij, brezplačnih vozovnic in uputnic.)

§ 28.

Prometne naprave bodo vodile o izdanih legitimacijah, brezplačnih vozovnicah in uputnicah evidenco in statistiko.

§ 29.

Uslužbeni, ki zlorabljajo dane jim ugodnosti na kakršenkoli način, odgovarjajo za to administrativno in disciplinsko. Kot zloraba se smatra tudi izkoriščanje ugodnosti v svrhu trgovanja. Upokojeni uslužbeni in družinski člani aktivnih in upokojenih uslužbencev bodo v primeru zlorabe izključeni od uživanja ugodnosti za odrejen čas ali za vedno, družinski člani tudi še prijavitelji policiji oz. sodišču radi goljufije. O tem odloča za osebe državnih železnic gen. ravnatelj, za osebe rečne plovbe ravnatelj rečne plovbe, a za ostalo osebo minister za promet.

Ako ugotovi pri pregledu kontrolni uslužbenec, da je legitimacija neveljavna ali zlorabljena, postopa z lastnikom legitimacije po tarifskih predpisih, a legitimacijo odvzame in pošlje pristojnemu ravnateljstvu.

Vsak izguba legitimacije se mora takoj prijaviti predpostavljene oblasti. Prijavi se mora priložiti Din 100.— za stroške objave legitimacije za neveljavno. Nova se ne bo izdala vse dolje, da se izgubljena ne objavi za neveljavno.

Osebam, ki imajo pravico samo na 12 potovanj letno po znižani ceni za osebo državnih prometnih ustanov (vidi § 9., točka 4.), se ne bo izdajala nova legitimacija za ono leto, v katerem je legitimacija izgubljena.

§ 30.

Pravilnik stopi v veljavo od dneva objave.

Z uveljavljenjem tega pravilnika prenehajo veljati vse odredbe pravilnika o ugodnostih, o vožnji na železnicah in ladjah, o državni eksploataciji od 13. januarja 1927 skupno z navodili o načinu izdajanja ugodnosti od 1. aprila 1927, kakor tudi vsa druga rešenja o ugodnostih, ki se nanašajo na osebe državnih prometnih naprav.

Ze izdane legitimacije veljajo tudi po uveljavljenju tega pravilnika, v kolikor imajo njihovi lastniki tudi po tem pravilniku pravico na isto ugodnost.

Brezplačne vozovnice za posamezna potovanja in uputnice veljajo do izteka roka veljavnosti.

M. S. št. 1344/30.

★

ZARAČUNAVANJE HRANARINE IN DENARNE PODPORE

Centralna uprava humanitarnih fondov za državno prometno osebo v Beogradu je poslala na vse oblastne uprave naslednjo okrožnico: »Strojni oddelek gen. direkcije drž. železnice je zaprosil centralno upravo za odlok o zaračunavanju hranarine in denarne podpore. Centralna uprava je poslala strojnemu oddelku naslednji odgovor: da je centralni upravni odbor bol. fonda za drž. prometno osebo sklenil na seji dne 13. oktobra t. l., da se hranarina lahko izplačuje samo za čas, za kateri so bili delavcu zaradi nesposobnosti za delo ustavljeni prejemki. Glede na to ima delavec, ki je delal eno uro in je bil od zdravnika spoznan za nesposobnega za delo, pravico do hranarine za drugih sedem ur, ako je bil bolan in se ni povrnil na delo ter so mu bili prejemki za sedem ur odtegnjeni. Toda za eno uro se mu izplača urnina. Ako je delavec delal dve uri in ga je zdravnik spoznal za nesposobnega za delo ter ni več delal, prejemki pa so mu bili odtegnjeni za šest ur, tedaj dobi delavec plačo za dve uri, za šest ur pa hranarino. V enem in drugem slučaju se mora zaračunati hranarina le na mestu tistih prejemkov, ki so bili članu vsled nesposobnosti za delo ustavljeni, in sicer v prvem slučaju za sedem ur, v drugem pa za šest ur. Uprava naj po tej okrožnici kontrolira izplačevanje hranarine.«

IZ OKROŽNIC LJUBLJANSKEGA ŽEL. RAVNATELJSTVA

Otvoritev oddelka za pljučne bolezni v centralni ambulanti v Ljubljani. S 1. novembra 1930 se otvori v centralni ambulanti v Ljubljani, Celovška cesta 4, posebni oddelek za pljučne bolezni. Vodstvo tega oddelka prevzame specialista za pljučne bolezni v Ljubljani dr. Debevec Franc, čigar nastavitve za specialista C. A. je po dopisu centralne uprave

ve humanitarnih fondov C. U. št. 1620-30 odobril gospod minister za promet z odlokom C. U. št. 1620-30. G. dr. Debevec odpira za uprave C. U. južno Celja v centralni ambulanti v Ljubljani vsak terek in četrtek od 16.30—18., izvedenš oblastveno priznane praznike, ki padejo na te dni, izven tega pa za določene paciente v svoji privatni ordinaciji na Miklošičevi cesti 18 dneвно od 11 do 12 in od 14—15.

Nabava ortopedičnih čevljev na stroške bolniškega fonda. Centralna uprava humanitarnih fondov za drž. prometno osebo v Beogradu je poslala na vse oblastne uprave sledeči razpis: »Centralni upravni odbor je na seji dne 5. septembra t. l. sklenil, da oblastni upravni odbori lahko odobravajo članom bol. fonda nabavo ortopedičnih čevljev na račun bol. fonda pod pogojem, da član bol. fonda povrne toliko, kolikor bi stal navaden čevelj.«

Izgube dobavnih knjižic za gorivo. Z ozirom na številne izgube dobavnih knjižic za kurivo, odločamo, da se bo počeni s 1. novembrom t. l. za vsako izgubljeno knjižico zaračunal znesek 20 Din kot strošek za razveljavljanje stare in izstavitve nove knjižice, ki se bo dostavila vedno šele po izvršenem razveljavljanju stare knjižice. Prva naročitev knjižice za uslužbenca, ki je vstopil v službo, stane kot doslej 50 par. Pobrane zneske odpošljejo službene edinice na običajen način v dobro b. p. 7-1 b.

PRAVICA DO PODPOR ZA ŽENE ČLANOV B. F., KI IMA LASTEN ZASLUZEK

Centralna uprava humanitarnih fondov v Beogradu je poslala na vse oblastne uprave naslednji okrožnico:

1. »Po določbi § 19. uredbe o zavarovanju drž. prometnega osebja za slučaj bolezni in nezgode ima član pravico do podpore b. f. za ženo, ki nima premoženja in zaslužka. Po določbi § 44. pravilnika b. f. ima član pravico na podporo b. f. za ženo, ako žena ni na drugi način zavarovana. V uredbi sami ni povedano, koliko mora zaslužiti ali kolikšno premoženje mora imeti žena, da izgubi pravico do podpore b. f. in tudi v § 45. zakona o zavarovanju delavcev ni povedano, kolikšen zaslužek izključuje ženo od pravice do podpore iz blagajne za zavarovanje za slučaj bolezni. Ker ni bilo merila za določbo § 19. uredbe, je centralni upravni odbor dovoljeval uporabo § 44. pravilnika b. f., po katerem je bila izključena od pravice do podpore b. f. samo žena, ki je bila na drugi način zavarovana, to so žene, ki morajo biti zavarovane vsled svoje zaposlenosti pri okrožnih uradih.

V letu 1929, pa je kasacijsko sodišče v nekem primeru razsodilo, da je § 45. zakona za zavarovanje delavcev razumeti tako, da žena, ki sama zasluži toliko, kolikor rabi za svoje samostojno vzdrževanje, nima pravice do podpore iz blagajne za zavarovanje za slučaj bolezni. Centralni upravni odbor je sklenil na seji dne 1. septembra t. l., da nima pravice do podpore b. f. žene uradnikov I. in II. kategorije, ki zaslužijo mesečno več kakor 2000 Din, žene uradnikov III. kategorije, ki mesečno zaslužijo več kakor 1500 dinarjev, in žene vseh drugih članov, ki mesečno zaslužijo več kakor 1000 Din. Pri določevanju višine dohodka in zaslužka pri ženah je centralni upravni odbor upošteval njihov socialni položaj, ker je bil mnenja, da potreba denarja za samostojno vzdrževanje žene zavisi od njenega socialnega položaja. Določitev mere za presojanje pravice do podpore b. f. je izzvala potreba enaknega presojanja tega vprašanja na vsem teritoriju b. f., na katerem

Fašistični pohod na Rim.

(Nadaljevanje.)

Ko je Mussolini dobil v Milanu kraljevo depešo, ki mu je naročala sestavo novega ministristva, ni mogel zadržati solz. Stal je že na robu prepada. Iz voditelja upornih čet ga je kralj napravil za poglavarja vlade. Svojemu bratu je dejal, ko mu je pokazal depešo, v dialektu svoje rodne vasi: »Če bi naš oče to doživel!«

To je bila človeška beseda in lepa, kakor je lepo vse, kar je človeško, a žal je že Napoleon izrekel iste besede tistega dne, ko ga je papež v Notre Dame kronal za kralja... Sedaj se je začela poza, v kateri je Mussolini igral Napoleona.

Zvečer 29. oktobra se je peljal Mussolini z vlakom v Rim...

30. oktobra zvečer je predložil Mussolini, ki je zjutraj čisto prozaično prispel v Rim v železniškem spalnem vozu, kralju v podpis listo novega ministristva. Stvar je bila na mah gotova. Voditelj črnih strajc je našel v manj kot 24 urah toliko sotrudnikov, kolikor jih je hotel. General Diaz in admiral Thaon sta kot ministra za vojno in mornarico prevzela nalogo rehabilitirati fašizem v očeh oficirskega zbora. Socialdemokrata Cesaró in Carnazza, konservativec de Capitani, demokrat Rossi, katoliška ljudovca Cavazzoni in Tangorra — vsi ta pa so imeli nalogo, odvzeti novi fašistični vladi značaj, da je izvedla državni udar pa uničila parlament in ustavo, ko so vstopili v ministristvo poleg fašistov de Stefani, de Vecchi, Federzoni, Giuratti in Gentili.

Leta 1921. v znamenju nacionalnega bloka izvoljena zbornica je imela nalogo, da 16. novembra izreče Mussoliniju zaupnico s 306 proti 116 glasovom. In pri tej seji smo doživeli, da je frakcija katoliške ljudske stranke, ki se je izdajala za krščansko demokracijo, kompaktno glasovalo za prvo fašistično vlado.

31. oktobra je sledila apoteoza črnih strajc, ki so korakale proti Rimu.

Okoli 2 popoldne na trgu kvirinala. Fašistična povorka defilira pred kraljevo palačo. Kralj, kraljica in principi so na balkonu. Na čelu povorke koraka — Mussolini...

»Živel kralj!« ...

Slede legije rimskih črnih strajc... Nato legije iz Toscanje... Dalje legije iz Umbrije. Njim na čelu koraka nek duhovnik... Še legije iz Pavije, Bologne, Ferrare... »Živel kralj!« ... To traja pet ur...

Nazadnje je povorka pri kraju. Legije se razlijejo čes ves Rim in noč pada nad večno mesto...

K »Avantiju!« V redakcijo »Monda«, »Voce republican«!

In začne se zopet pustošenje. Sredi na ulicah in trgih so cele gore oprave in drugih stvari iz prostorov opozicionalnega časopisja... Ogenj!...

Patrulja karabinerjev pod poveljstvom fašistov morajo celo noč hoditi po mestu, da dvignejo črnosrajčnike, jih eskortirajo na kolodvorje in jih tam prisilijo, da takoj odpučejo.

Šele ko so zadnji miličniki zapustili mesto, je prebivalstvo zopet zadihalo. Politiki hvalijo Mussolinijev takt, ker je znal v 48 urah osvoboditi mesto te posadke...

(Konec.)

Boj za petrolej

(Nadaljevanje.)

Ob izbruhu revolucije l. 1917, so bili Angleži s svojimi investiranimi 85 milijoni dolarjev največji producenti v deželi, poleg 25 milijonov francoskega in 21 milijonov belgijskega kapitala. Standard pa je imela rafinerije. Ko je carizem propadel in so Nemci izsilili od Rusov mirovno pogodbo, tedaj se je začelo vsesplošno tekmovanje osrednjih sil pa tudi antante za bogate vrelce. Najprvo so se polastili Bakuja Nemci in Turki. Ko so se Turki po sklenjenem premirju umaknili, so zasedli ležišča oficijelno v imenu zaveznikov Angleži in stražili petrolej za Dutch Shell do l. 1920. Zavezniki so tudi takoj priznali protisovjetsko republiko Georgijo in Azerbejdžan v nadi, da jih bodo podpirale. — Washington pa se je branil priznati protirevolucionarne vlade. Ne morda iz simpatije do sovjetov, ampak ker so se in se še protivijo Združene države razkosađu Rusije iz diplomatskih in vojaških razlogov. — Ko so morale spomladi l. 1920. angleške čete pred rdečo armado zapustiti Baku, sta bili Dutch Shell in Standard pripravljene na večji boj za posest teh vrelcev. Dve leti sta potekli, odkar je Moskva vsa polja nacionalizirala. Delničarji petrolejskih družb iz časa carizma so delnice dvomljive vrednosti kaj radi prodali — Deterdingu in Standard. Prvi je postal tako največji »posestnik« ruskih petrolejskih ležišč. To je bil tudi razlog za sklenitev pogodbe v San Remu, s katero sta si Anglija in Francija obljubili, da bosta vzajemno podpirali interese svojih državljanov v Rusiji. Američani so pokupili predvsem akcije prejšnjih carskih družb, medtem ko so si prisvojili

Angleži akcije inozemskih družb, ki imajo svoje pravice zavarovane po mednarodnem pravu in so bili tako Američani na slabšem.

Po pogodbi v San Remu so se začela direktna pogajanja med Deterdingom in sovjetsko vlado. Sklenjena je bila angleško-ruska trgovinska pogodba. Pred konferenco v Genovi je skušal doseči Deterding v Moskvi monopol na petrolej in Chamberlain je kesneje priznal, da se je pogajal Deterding z vednostjo vlade.

V Genovi so Rusi zahtevali kapitalističnih vlad, da se ruska industrija nacionalizira, gladko odklonili, pa ponudili vsem skupaj eno samo in še to le pogojno koncesijo. Deterding in Lloyd George sta bila pripravljena to sprejeti, če bi se sklenile zakupne pogodbe na 99 let. Standard pa se je po »opozovalcu« ameriške vlade temu kompromisu uprla, Francozi in Belgijci so jo pa podprli. Tedaj je Deterding predlagal, naj bi se koncesije razdelile v razmerju števila akcij bivših inozemskih družb, ki so imele v Rusiji koncesije. S tem pa bi ostala Standard praznih rok. Tedaj pa je izjavila ameriška vlada oficijelno, da ne bo priznala nobene drugače rešitve razen one, ki bi temeljila na načelu »odprtih vrat«. Nemci so sklenili z Rusi separatno pogodbo in konferenca je bila odgodena. — Mesec dni pozneje v Haagu so Angleži predlagali, naj bi dobila Dutch Shell koncesijo za nekatera polja, ostali pa naj bi bili udeleženi pri produkciji in prodaji, kar so Rusi proviziorno sprejeli. In zopet so Američani razbili kapitalistično-komunistični kompromis.

Kmalu po tej konferenci pa so si vsi posestniki starih ruskih petrolejskih ak-

morajo obravnavati zadevne akte pet oblastnih upravnih odborov. Uprave naj izdajo okrožnico vsem šefom edinic, da naj uredijo iz članskih listov vse žene, ki imajo večji dohodek ali zaslužek.

Ta odmera ne zadeva onih žen, ki morajo vsled svoje zaposlitve biti zavarovane pri okrožnem uradu, ker take žene po določbi § 44. pravilnika b. f. ne morejo imeti pravice do podpore b. f., ampak do podpore iz urada, pri katerem so zavarovane. Ta odmera ne zadeva tudi onih žen, ki so v službi pri napravah ministrstva za promet, ker so te žene redni člani b. f. in prejemajo podporo kot člani bol. fonda in ne kot rodbinski člani člana fonda.

2. V prednji okrožnici je določeno, da žene, ki so zavarovane pri okrožnem uradu, nimajo pravice do podpore bol. fonda kot rodbinski člani člana fonda.

Izraz »Okrožni urad« se je uporabil kot splošni izraz za blagajne za zavarovanje za slučaj bolezni.

Kakor za slučaj zavarovanja pri okrožnem uradu se mora postopati tudi za slučaj zavarovanja pri »Merkurju«, pri »Ljubljanskem trgovskem b. p. društvu«, pri »Beograjski trgovski omladinici«, pri »Bratovskih skladnicah« in pri »Bol. fondu osebja rečne plovbe«.

Kovinarji.

Ustanovni občni zbor skupine v Guštanju

Ob precej lepi udeležbi se je v nedeljo, dne 16. t. m. vršil ustanovni občni zbor »Skupine kovinarjev v Guštanju«. Kljub težkemu položaju in terorju, ki se vrši namreč našemu članstvu od nasprotne organizacije, smo si priborili toliko članstva, da nam je bilo mogoče ustanoviti strokovno skupino kovinarjev s sedežem v Guštanju.

O delu pripravljalnega odbora je poročal tov. Gradišnik. Prečitati in sprejeti so odobrena pravila. Nato je povzel besedo tajnik iz Maribora, kateri nam je v izčrpnih besedah pojasnil namen in pomen strokovnega gibanja, kakor tudi važnost posameznih skupin in njihovih funkcijonarjev. Dalje nam je govoril o polih in ciljih kršč. soc. delavstva, katera so predvsem važna za pravilno orijentacijo voditeljev posameznih skupin, kajti veliki del delavstva nima prave jasnosti glede razlike med marksisti oz. socialisti in kršč. socialisti. Poleg tega se je dotaknil tudi svetovne gospodarske krize in brezposelnosti, ki je z njo v neposredni zvezi in katero najbolj občuti delavstvo. Njegova izjava nam je razjasnila marsikaj ter nam prinesla več vpogleda v naše strokovno gibanje.

V odbor so bili izvoljeni sledeči tovariši: Gradišnik Matija, predsednik; Ješovnik Martin, podpredsednik; Čivnik Ivan, tajnik; Petrač Anton, blagajnik; Kokalj Ivan, gospodar; namestniki: Rajko Kotnik, Muzek Ivo in Kokalj Franc; kot nadzorniki so bili izvoljeni: Magler Alojz, Pori Valentin in Kokalj Gregor.

Pri raznoterostih se je razvila živahna debata glede vprašanja delavskih obratnih zaupnikov, zaradi katerih vlada velika nejasnost. Ob priliki intervencij našega zaupnika, ki je bil ravno tako zakonito izvoljen kakor oni od strani socialistov ne priznajo, odstopenjše ali odpuščene obratne zaupnike od strani socialistov pa imenujejo na njihovih strokovnih sestankih, kar po zakonu oziroma pravilniku o poslovanju obratnih zaupnikov nikakor ni pravilno. Na sestanku se lahko zaupniki samo predlagajo že zakonito izvoljenim zaupnikom, kateri jih potem sprejmejo v svojo sredo ter jim izdajo tozadeven dekret. Sicer pa socialistični obratni zaupniki

v guštanjski tovarni zelo slabo vršijo svojo dolžnost, več jim je za teroriziranje mašnih in neorganiziranih članov kakor pa za stvarno in resno delo, za katerega je obratni zaupnik iz vrst delavstva poklican. Ugotoviti moramo tudi to, da je zakonito izvoljeni obratni zaupnik po zakonu dolžan posredovati za vsakega delavca, naj pripada katerikoli organizaciji. Vsako odklanjanje posredovanja in griznje, da se posreduje samo za tiste, ki so pri socialistični organizaciji, bomo zasledovali in zahtevali, da se v tem oziru napravi red. Dovolj žalostno je, da se moramo beriti za pravice, ki so nam vsem enako priznane, med svojimi stanovskimi tovariši, namesto da bi vsaj v vprašanjih, ki tičejo vsega delavstva, nastopali skupno. Ali se res ne morete otresti tiste stare zagrizenosti in terorja, ki ste ga svoječasno izvajali nad delavstvom, ki ni bilo vaše smeri. Sklenilo se je, da naš obratni zaupnik pri podjetju intervenira, ker se v nekaterih obratih delajo nadure, v drugih se pa delavstvo pošilja na prisilni dopust.

Jesenice. Članski poslanec se je vršil preteklo nedeljo dopoldne. Moramo pibiti, da udeležba z ozirom na važnost in pesrost dnevnega reda, ni bila ravno povoljna. Tov. Zumer nam je v enournem govoru predložil sliko naše organizacije od povojne dobe do danes. Vse križe in težave, s katerimi se je morala boriti, uspehe v preteklosti in načrte za bodočnost v strokovnem, kulturnem in gospodarskem oziru, našo idejno smer, odnos do krščanstva, do marksizma in njegovih strokovnih organizacij, do naše rodne grude in socialnih institucij, ki stojijo na nji, do domače in inozemske kapitalistične struje — vse to in še kaj nam je povedal tov. Srečko. Razumeli smo ga, debata je pričela to. Tudi tov. Križman je posegel v besedo. Jasnost je bila med nami, kam in kako. Ura je odbila poldne, mi pa smo še ostali. Predsednik skupine, mlad, suh, v besedi gost kakor je, je to pot v številkah postavil na dlan stanje naše marksistične in narodno strokovne organizacije, število »divjakov« in delavcev v posameznih oddelkih in cele tovarne. Vsekakor zanimiva konstatacija! Za njim pa je povzel besedo naš Aleš Stanovnik. S preudarnimi gestami je objasnil načrt dela čez zimo, v sestankih, prosvetnih večerih, o temi in drugem, kar nam je v izvrševanju naše praktične strani potrebno. Predsednik je povedal še o racionalizaciji, pa smo se razšli.

Odbor poroča: Vse delavske žene, ki so članice našega konzuma in katerih moške so organizirani v naši ali javniški skupini, naj javijo svoje ime v nedeljo dopoldne v pisarni skupine v prostorih Prosvetnega doma. Zene-članice javniške skupine naj se javijo med uradnimi urami na Koroški Beli. V njihovem interesu! Vsi člani, ki so s članarino v zastanku, naj isto poravnajo do 15. decembra.

Rudarji.

Strokovna skupina rudarjev Trbovlje bo imela svoj mesečni sestanek v soboto, dne 22. t. m., in sicer ob 4 popoldne v tajništvo Lske 253. Na sestanku se bodo obravnavale važne rudarske zadeve; naj ne manjka noben član.

Bolniški strežniki

Ljubljana. Kakor izvemo, je ministstvo za socialno politiko izdalo zakon o strokovnih šolah za pomočno osebje in socialni in zdravstveni službi. Predvidevajo se posebne šole tudi za bolničarje in bolničarke. V naših bolnišnicah in zdravstvenih zavodih je sedaj le malo kvalificiranega bolniško strežniškega osebja. Po večini opravlja bolniško

Doma in po svetu.

Zivele konzumne zadruge! Na zborovanju ministrov v Mariboru dne 12. t. m. je zastopnik gospodarskih krogov prosil ministre, naj se vrši strožja kontrola nad konzumnimi zadrugami. Da, konzumne zadruge prete uničiti vso trgovino! Te so edini sovražnik! O, če bi teh ne bilo! Kaj bo, kaj bo! Nazadnje bo treba še omejiti se v izdatkih za nedeljske izlete! Trgovci vkup: Konzumi nas bodo uničili! Stvar le ni tako huda, saj trgovci sami tako ne mislijo kot njih zastopniki. Mi pravimo: Zivele konzumne zadruge!

Število članov pri OUZD. Statistika Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani izkazuje naglo padanje članstva v oktobru. Dočim je bilo v glavnih poletnih mesecih nad 104.000 članov, v septembru še nad 100.000, je v mesecu oktobru padlo povprečno število članov na 99.516. Od teh je bilo 67.811 moških in 31.705 žensk. Bolnikov je bilo povprečno 2.345, ali 2.36%. Ako pogledamo obolenja pri moških in ženskah, vidimo, da je bilo med moškimi 2.01% obolenj, med ženskimi pa 3.09%. Če pregledamo plače delavstva, vidimo, da so znašale plače vseh teh zavarovanih delavcev Din 2.675.254. Na enega delavca bi prišlo dnevno Din 26.88. — Koliko teh delavcev je strok. organiziranih? Kakšno silo bi predstavljali, če bi organizirani rekli: vsi za enega, eden za vse!

Smrtina kosa. Hud udarec je zadel našega starosta Jožeta Gostinčarja. V soboto 15. novembra mu je po zelo kratki bolezni umrla hčerka Angela, uslužbena pri banski upravi v Ljubljani. Rajnica je bila vedno vesele narave kot naš Jože Gostinčar in prav tako vnetja za vse dobro. Svojege očeta je zelo ljubila in, ako je le imela čas, se je mudila na njegovem domu v Vižmarjih. Blagi rajnici naj sveči večna luč, preostale, posebno pa težko prizadetega očeta naj v njegovih visokih letih tolaži On, kateri ga je v težkih časih stalno krepil in mu lajšal vsak udarec.

Namesto venca na grob pok. Antonu Polšetu je darovala ekspozitura Ju-

goslovanske Strokovne zveze v Mariboru njegovi ženi kot podporo Din 100.—

V Ljubljani je umrl gosp. Josip Šljapah, tast našega tovariša Franceta Terseglava. Rajnkemu svetila večna luč, preostalih naše iskreno sožalje!

Naslov specialista za tuberkulozo je prejel od ministrstva za socialno politiko naš zvesti naročnik dr. Franjo Radšl, zdravnik na Golniku. Gospodu zdravniku želimo, da s svojim znanjem veliko pripomore ubogemu delavstvu, ki vsled silne razmer zelo bolega na tuberkulozi.

Brezposelnost v Nemčiji pripravlja vladi vedno težje skrbi. Število brezposelnih je v Nemčiji že prekoračilo tri milijone. Računajo pa, da bo v decembru že nad 4 milijone brezposelnih.

Obrtniki se gibljejo. Od 20. do 22. septembra t. l. se je vršil prvi mednarodni kongres obrtniških organizacij v Rimu. Na kongresu so bili delegati iz 24 držav. Tudi Jugoslavlani so bili zastopani. Dnevni red je obsegal tri točke: 1. Poročila delegatov o položaju obrtnikov v posameznih državah. 2. Poročilo francoskega in italijanskega delegata o korakih, ki sta jih podvzela, da dobe tudi obrtniki svojega zastopnika pri mednarodnem uradu dela. 3. Osnovanje mednarodnega obrtnega instituta. Iz tega je razvidno, da se misel mednarodnega sodelovanja utrjuje tudi v krogih, ki so dosedaj strahšili z besedico: Internacionalizem.

Tipografi za znižanje delovnega časa. V dneih od 1. do 6. sept. t. l. je bil mednarodni kongres tipografov. Ta kongres je poudaril v svojih zaključkih zlasti to, da se mora skrajšati delovni čas v tipografskih podjetjih tedensko izpod 44 ur — seveda plače ostanejo iste. V nekaterih državah so dosegle njihove organizacije v tem pogledu zadovoljive uspehe. V Španiji n. pr. so podjetja, v katerih delajo tipografi podnevi tedensko 36 ur, ponoči pa 30 ur. V splošnem pa velja v Španiji za tipografe delovni čas tedensko 42 ur. Mednarodna organizacija tipografov šteje 180.634 članov.

strežniško in zdravstveno službo priučeno osebje. Ceravno se to strežniško osebje z vsjo požrtvovalnostjo prizadeva zadostiti svojim službenim nalogam, ostaja še vedno vprašanje kvalifikacije. Prav iz teh razlogov se odmerjajo strežniškemu osebju zelo skromni dohodki, tako da to osebje le z veliko težavo vzdržuje službo.

V zdravstvenih šolah, ki jih predvideva omenjeni zakon, se bodo vzgajale za zdravstveno službo predvsem mlajše moči. Zato nastane veliko vprašanje, kaj bo z našimi starejšim strežniškim osebjem, od katerega se bo najbolj zahtevala ista kvalifikacija kot jo bodo imeli absolventi in absolventine ome-

njene šole, čim bodo ti na razpolago. Vsekakor bo treba gledati na to, da se sedaj zaposlenemu strežniškemu osebju, zlasti pa tistim, ki so se odločili trajno posvetiti zdravstveni službi, omogoči obiskovanje predvidenih šol, tako da zaradi tega ne bo trpela njihova eksistena. Ko bo omenjeni zakon in predvideni pravilniki objavljeni, bomo o tem podrobneje poročali.

Samo 4 Din plačaš mesečno — pa dobiš letno tri knjige »Krekove knjižnice«

cij izbrali nekaj skupni obrambni odbor in sklenili bojkotirati ruski petrolej, se skupno pogajati s sovjeti, pa jih tudi s finančnimi krediti bojkotirati. Kapitalistična fronta pa ni dolgo držala.

Kljub prevzetim obveznostim se je Deterding kmalu zvezal z boljševiki in kupil znatne količine njihovega petroleja. Istočasno se je pogajal za izključno koncesijo v Baku. Pa tudi Standard se je pod roko dogovarjala s sovjeti in ti so kaj lahko ves presežek svoje naraščajoče produkcije oddali ne le privatnim družbam, ampak tudi francoski, angleški in italijanski vojni mornarici.

Tedaj pa je nastopil drug mož, amerikanec Sinclair — glavni konkurent standard. Sel je v spdemstvu pomembnih ameriških osebnosti v Rusijo in tam leta 1923. provizorično podpisal pogodbo o ustanovitvi mešane družbe, ki bo izrabljala ležišča v Grossny-ju in v Baku. Sinclair bi dal 115 milijonov dolarjev v družbo, obenem pa emitiral v New-Yorku Rusom posojilo v znesku 250 milijonov dolarjev in izposloval priznanje sovjetov. Sicer je šlo za ležišča, katera ši je lastila Standard, a sovjeti so mislili, da ima Sinclair v Ameriki časno večji vpliva kot Rockefeller. Smeli bihitni Čičerin ni mislil, da bo Sinclair tako skrahiral.

Rusi so dali na Sinclair-ja še več in ga podpirali tudi v severni Perziji, ki je geografsko navezana na prehod čez Kavkaz in imajo tako sovjeti tu znaten vpliv. Rusi so imeli že pred vojno tu svoje družbe in so vrtali, a so ob revoluciji svojo posest izgubili. Nekateri trdijo, da so ta ležišča bogatejša kot ona v južni Perziji. Te stare akcije so pokupili Angleži, sovjeti pa so sklenili s Perzijo pogodbo, da se bodo dajale koncesije le po predhodni privolitvi Rusije. Medtem pa se je polasti-

la teh ležišč Standard kljub vsem protestom iz Moskve in Londona in dobila koncesijo na 50 let. Rusi so dožili Perzijo, da je kršila pogodbo, Anglo-Persian pa Standard, da si je prisvojila »ukradeno last«. Nato so se angleži in amerikanci sprazumeli, da si razdele polja med seboj, perzijska vlada pa je pod ruskim vplivom dala koncesijo — Sinclairu. Ta je obljubil preskerbeti Perziji 10 milijonov dolarjev posojila. Kmalu za tem pa je bil v Teheranu umorjen ameriški konzul, ki je delal za Sinclaira in nekateri časopisi so vedeli, da so ga ubili z angleškimi in ameriškim denarjem plačani morilci.

Poleg koncesij na Kavkazu in v severni Perziji si je dal izgovoriti od Rusov tudi koncesijo v severnem delu poluotoka Sachalina kjer so tudi bogate zaloge. Tega so si vzeli kljub protestom ameriške vlade med vojno v posest Japonci. Pogodba o koncesiji je bila podpisana leta 1923., ko so imeli ležišča še Japonci v rokah. Sinclair je sovjetom obljubil, da jih bo ameriška vlada priznala, da bodo imeli poleg tega še profit pri ipetroleju in pa da bodo amerikanci pregnali Japonce. Pri tem se ruska vlada ni prav nič ozirala na pravice prejšnjih petrolejskih družb, ki so vrtala na Sachalinu in katerih akcije je imel tedaj v rokah Deterding.

Tedaj pa je nastal v Washingtonu velik krah. Preiskava senata je dognala, da je triperesna deteljica magnatov Fall (notranji minister) — Sinclair (bankir) — Doheny (agent) razpolagala s petrolejskimi zalogami ameriške vojne mornarice kot s svojo lastnino. Rusi so seveda takoj potegnili svoje koncesije nazaj. Sovjeti so politiko takoj preokrenili in rusko-kitajski pogodbi l. 1924. je sledila l. 1925. rusko-japonska, s katero so dali Japoncem koncesije za vrtanje za 40 let. Tako

je ameriška mornarica zopet dobila nazaj svoje zaloge, obenem pa je prišla do petroleja japonska flota in s tem postala enakovreden protivnik ameriški. Japonci imajo poleg tega še ležišča v južnem delu Sachalina, ki je njihov in pa na nekaterih izmed svojih otokov, a ta polja izrabljajo sila obzirno. Severni Sachalin pa je največje ležišče v severno-vzhodni Aziji. Rogata petrolejska in premogovna ležišča Sachalina bodo po mnenju nekaterih v bodočnosti vez med azijsko antanto držav: Rusije, Japonske in Kitajske. Drugod pa zopet menijo, da bo pač Sachalin tista kost, za katero se bodo še enkrat udarili Rusi in Japonci...

Ko so sovjeti dali koncesijo za Kavkaz Sinclairu, so nastopili l. 1924. tam s francoskim in angleškim denarjem plačani protirevolucionarji, a jih je rdeča armada potolkla.

Med temi pogajanjmi se je ruska produkcija močno popravila. Ze od l. 1924. nastopa ruski nafta-sindikata na svetovnih tržiščih kot pomemben faktor. Baš tega leta so kupile ameriške družbe 250.000 ton ruskega petroleja, kar je seveda vzpodbudilo Deterdinga k novim nastopom.

L. 1926. je začela Standard podirati premoč Dutch-Shell v državah okoli sredozemskega bazena, kar je mogla le z rusko robo. Dutch Shell, videč nevarnost, si je obupno prizadevala pokupiti vse ruski petrolej. Ameriške časopisne agencije so kar naenkrat začele pisati Rusom prijazno in v Ameriki so izšle pohvalne knjige o Rusiji.

Deterding je bil jezen. Po vojni je v petrolejski diplomaciji stalno zmagoval, tudi med Standard, sedaj pa je imel kavkaške koncesije že nekajkrat čisto blizu, a jih je izgubil in sedaj mu je Standard pokupila še ves petrolej. Poleg tega pa

so mu sovjeti vzeli celo kup v angliji. »Napoleon« je začel pritiskati z vojno v cenah, a Rusi so mu krepko odgovarjali. Dutch Shell je izgubila milijone dolarjev.

Tako je bilo z Deterdingom v noči na 11. maj 1927. Naslednjega dne so napravili njegovi prijatelji iz notranjega ministrstva nenadno hišno preizkavo v londonski ruski trgovski agenciji »Arcos«. Hoteli so najti neke »ukradene« angelske vojaške dokumente, nakar naj bi sledilo prekinjenje diplomatskih odnosov. Takih dokumentov sicer niso našli, a odkrili so pač neke dokaze špijonaže. Tako ali tako, cilj, prekinjenje diplomatskih stikov je bil dosežen. Ali je to napravil Deterding? Mnogi so tega mnenja. V skrivnostni zadevi sta vsaj dve točki jasni. Prva je ta, da za preizkavo nista vedela ne zunanje ministrstvo niti ministrski svet o tem ni preje razpravljal. Druga pa je ta, da bi morala prav tiste dni dobiti sovjetska vlada v Londonu posojilo 50 milijonov dolarjev, katerega je dotlej vsepovsod zaman iskala. To posojilo bi Rusiji znatno pomagalo in ji dalo sredstva za obrambo proti Deterdingu. Kdorkoli je že povzročil preiskavo, ta je vedel, da potem z nenavadno važnim posojilom pozneje ne bo nič.

Rusi so oficijelno izjavili, da je samo Deterding nekaj mesecev pred preiskavo razbil sporazum, ki bi imel biti sklenjen med angleškim in ameriškim kapitalom na eni in sovjeti na drugi strani. »Napoleon« je tedaj zahteval zase monopol na izvozu petroleja in določitev količine izvoza nafte.

(Dalje prihodnjič.)

KREKOVA KNJIŽNICA
izda v kratkem svojo tretjo knjigo!

Krekova mladina.

Zagorje. V nedeljo 16. t. m. se je pri nas vršil občni zbor naše Krekove družine. Tov. Langus iz Ljubljane nam je orisal zgodovinski razvoj Krekove mladine, utemeljil nujnost njenega postanka. Govoril nam je o načelih in veliki nalogi, ki pada danes na organizacijo. Pogledali smo še v Avstrijo, Češko in Belgijo in primerjali tamošnje razmere z našimi, pa tudi delovanje nam sorodnih organizacij. K debati so se oglasili skoraj vsi navzoči, daljši govor pa je imel g. kaplan Marnež. Debata se je sukala okoli današnjih razmer v splošnem, posebej pa še o vzgoji mladine. Izvolili smo nov odbor. Predsednik je Hrstelj Jakob, tajnik Drole Slavko, blagajnik Kržišnik Engelbert, duhovni vodja pa g. kaplan Jerina Ciril. Zborovanje, ki je trajalo nad tri ure, je pokazalo pri starejših kakor tudi pri mlajših veliko razumevanja za celotni krščansko socialistični pokret in prav posebno skrb za mladino. In to je prav! Zato pa tudi upamo, da bo prihodnje leto plodovitejše kot preteklo, kar vsi želimo.

Litija. Lani smo ustanovili Krekovo družino. Po trimesečnem delovanju pa se nam je odbor razšel na vse strani. Ostali smo brez odbora. Sedaj pa upamo, da se vendarle najdemo in izvolimo nove fante, pa z delom priremo.

Šmartno pri Litiji. Pri nas zaenkrat še ne bomo ustanovili Krekove mladine. Še niso razmere dozorele. Hudi pa nismo na Krekove prav nič, kakor nas nekateri dolže. Radi jih imamo; če nas

bodo pa dolgo dražili, bomo pa vsi postali Krekovei.

Dev. Mar. v Polju. Malo sram nas je, da pri nas še nimamo Krekove mladine. Saj smo se že večkrat lotili in razmišljali ali bi ali ne. Pa ne pridemo do konca; sedaj smo znova pričeli pripravljati ustanovitev. Res smo že malo bolj pri zadnjih, bomo pa potem toliko bolj prijeli.

Žrtvi dela v spomin.

(† Mirkotu Bahunu.)

V dneh, ko so časopisi nam poročali o katastrofah in žrtvah rudarjev, je usoda delavskega stanu tudi v naši tovarni zahtevala eno žrtev. Dne 8. t. m. je kakor iskra med ropotanjem strojev, med enakomernim prasketanjem jermenovih zaponk švignila po obratih vest: »Bahunov Mirko se je ponesečil.« Nismo verjeli. Poteze na blede obrazu pripovedovalca pa so nam vsebinsko žalostne novice potrjevale. — Samo dve kratki uri zalet in že nas je v premišljevanju okrutosti našega stanu — katero je ta nepričakovana žalostna novica oživila z vso silo v notranjosti naši — zmotila beseda — podlegel je.

Mirko! Nisem bil Tvoj ožji intimni prijatelj, katerih krog je bil velik. Eno pa je, kar je več kot prijateljstvo: bil si mi brat — član Krekovega prosvetnega društva, brat, katerih število gre v stotine in tisočih. Bil pa si mi tudi sotrpni delavec. V imenu prvih in v imenu drugih naj Ti velja torej teh par besed v sveži grob.

Šel si — nepričakovano, brez slovesa — in Te ne bo več. Komaj si stopil v dan krute realnosti naše, že Te je usoda stanu izbrala za svojo žrtev. Sirena tovarne, katere Ti je iz dneva v dan, lelo za letom s svojim rezkim tuljenjem bila znanilka dnevnega dela in počitka, ta sirena pa je bila tudi znanilka Tvoje večnega počitka — smrti. Usmeril si korak, da pohitiš proti domu h kosilu, usmeril pa si po volji Njega, ki je gospodar življenja in smrti naše, proti domu, ki bo enkrat dom nas vseh...

»Ne vemo ne ure ne dneva, kdaj nas pokliče Gospod.«

Mirko! Z močjo svojega duha si listal po knjigi življenja; iskal lepoto, cilj njegov. Stopil si v naše vrste, spoznal nas in našo postavo — in med nami ostal. Vzljubil smo Te, kakor si vzljubil Ti nas. Vzljubil si naša načela in dela; zanj; z godbo — Tvojim idealom — si ves navdušen poveljeval njih lepoto. Hvala Ti! Hvala za vsak Tvoj korak, ki si ga storil za nas, za naš prapor! Za Tvojo družabnost, s katero si nas tolikokrat razveseljeval in nam dal dobro voljo. Stokrat Ti hvala za vse!

Hudo mi je, ko čujem jok Tvoje mame, Tvoje sestre, ko gledam solze v očeh Tvojih sovaščanov in vseh, ki so Te poznali. Hudo mi je ob spominu, da Te ne bo več v naš krog, v naše vrste...

Toda, če je moralo tako biti, naj bo! Naj bo Mirko! A čuj me, ko Ti v imenu Tvojih bratov — članov Krekovega prosvetnega društva in v imenu tovarišev delavcev kličem v onostranstvo: čast in slava Tebi — žrtvi dela! — G. A.

† Tov. Anton Povše.

Iz naših vrst se je zopet preselil v večnost eden aglinih naših tovarišev. Dne 10. novembra je zatisnil oči za vedno naš član tov. Anton Povše, star 75 let. Letošnjo jesen se je pokojni pripravil za biserno poroko, pa

je ni čakal, prej ga je ločila smrt za vedno od njegove zveste mu ženice. Ves čas je bil vnet strokovničar. 10 let pa je bil v JSZ, katere zvest in zaveden član je bil do smrti. Naš pokojni Povše je bil sicer po letih star, ali po duhu mlad, in kot tak je vedno rad prihajal na sestanke in delavske predavanja. Posebno se mu je dopadla »Delavska Pravica«, katero je razširjal med svojimi delavci. V svoji duši je bil globoko socialen, težko mu je bilo, če so tovariši težili nad krivičnim postopanjem podjetnikov. Kot član bivše SLS je vedno odkrito povedal, da vodstvo premalo zastopa interese delavskega stanu. Bil je član posmrtnega fonda JSZ. Ob njegovi smrti je prejela pokojnikova žena posmrtnino, za katero je bila jako hvaležna. Na zadnji poti so ga spremljali člani JSZ. Ob odprtem grobu pa se je poslovil od rajnega tov. tajnika J. Rozmana.

Čez hribe in doline...

Tržič. Nenadoma je preminil v ponedeljek 17. t. m. zjutraj zadet od kapi g. Karol Globočnik, tovarnar kos in srpov. Star je bil 48 let. Kakor blisk je šla ta novica po mestu in niso mogli ljudje verjeti. Vsa je takoj pristavil, ah, kako škoda je bilo tega gospoda, ki je bil tako dober. Res je bil pokojni zelo dober do svojih delavcev, kateri so ga vsi spoštovali in tudi do revnih; za vsakega je imel dobro besedo, ako mu ni tudi gmotno pomagal. V njegovi tovarni je zaposlen delavec, ki je zgubil pred šestimi leti nogo, pa je še zdaj v njegovi tovarni in mu ni odrgal ne na plači, ampak mu je dal lažje delo, istotako ima ves čas stanovanje. Res pomembna vreden industrijalec. Redki so, ki so mu delavci pri srcu in kateri bi jim šel tako vsestransko na roko. Začo je tako globoko pretresla ta žalostna novica. Bog naj bo usmiljen njegovi blagi duši. Družini naše iskreno sožalje. — Istega dne je umrla po daljši bolezni še mlada žena Antona Markoviča in mu zapuščala še majhnega otroka. Naj v miru počiva. Možu naše iskreno sožalje.

Vrhnik. V tukajšnji Poljakovi tovarni usnja so se izvršile večje redukcije delavstva. Nekateri delavci so že po več tednov doma, drugi se pa izmenjujejo, tako da en teden delajo, drugi teden so pa doma. Ta prisilni dopust da tovarna seveda brezplačno. Delavec pa naj sam gleda, kje bo dobil zaslužek. Kapitalizem je povsod enak, samo, da je čim večji dobiček, pa je vse v najlepšem redu. — Zanimanje za organizacijo je med usnjariji precej ponehalo. Bili so celo taki, ki niso bili s tem zadovoljni, da so sami odstopili, ampak so šli še dalje. Prigovarjali so drugim, naj tudi oni izstopijo. Danes pa vidimo, da se ravno tisti zatekajo k organizaciji, ki so prej najbolj zabavljali čez njo. Tukaj je šola zanje in za nas. Da, pomoči lahko iščemo samo pri tovariših v organizaciji, ne pa v zabavljanju. Prišli bodo še časi, ko bo treba nastopiti enotno pot in takrat bomo videli sami na sebi, koliko smo močni. Kdor pa pride k nam, naj pride kot tovariš, ki bo pripravljen tudi nekaj žrtvevali in ne samo čakati, kdaj bo kaj dobil, za kar ni nič dal.

Hrastnik. »Delavska Pravica« nič ne izve, kaj pri nas delamo. Vendar se zelo gibljemo in je vedno dovolj gradiva. Da bi tudi čitatelji »Delavske Pravice« kaj zvedeli, smo določili posebnega dopisnika za ta list. Samo Bog vedi kdaj misli začeti. Preteklo nedeljo je Krekova družina na Delu igrala igro »Pri Hrastovihi« in pevski zbor je zapel več pesmi, bilo je res fletno.

Čitaj »Delavsko Pravico«!

Pismo iz Neubrucka.

V.

Tudi ostala predavanja niso bila nič manj zanimiva, toda o teh bi bilo pri nas skoraj brezpredmetno pisati, ker so bila prikrojena samo za avstrijske razmere. Obravnavala so predvsem strukturo avstrijskega gospodarstva, kakor tudi vse pango socialnega zavarovanja, katerega imajo precej bolj izvedenega nego pri nas. Zanimivo in za naše razmere skoraj nepojmljivo je bilo predavanje o »zakonu proti terorju«, kateri ima namen ščititi zborovalno svobodo in svobodo sklepanja kolektivnih delavnih pogodb, poleg tega je zakonsko prepovedano siliti koga pod katerokoli pretvezo v kako strokovno organizacijo. Zares to nekako čudno zveni, da je bila demokratičnost že tako daleč in boj med posameznimi skupinami tako srdit, da se je moralo vmes poseči z zakonom.

Poleg predavanj, ki so jih imeli razni strokovnjaki Dunajske Internacionalne, je predaval tudi senator Serrarens o naši kršč. strokovni internacionali in Mednarodnem uradu dela. Ker je pa v istem smislu pred kratkim govoril on sam pri nas in je »Delavska Pravica« o tem obširno poročala, se jaz v podrobnosti teh predavanj ne bom spuščal.

Tečaj je bil vsekakor dobro organiziran, tako tudi način podajanja stvarine, ki so jo predavali. Ako bi bila na razpolago sredstva, bi bilo želeli, da se skuša vsako leto poslati koga na tak tečaj, kajti s tem bi se našim delavskim voditeljem širilo obzorje, izpopolnjevali bi se za važne naloge, ki so jim poverjene v delavskem gibanju.

Predvsem bi se imel ob tej priliki zahvaliti za to, da je bil omogočen poset tega tečaja našemu gen. tajniku kršč. Internacionalne senatorju Serrarensu in voditelju tečaja g. dr. H. Schmitzu, kateri naju je z vso ljubeznivostjo sprejel, ter nama posvetil obilo pažnje.

Ob koncu pa naj mi bo dovoljeno se zahvaliti tudi vodstvu naše centrale, ki naju je delegirala, da posvetiva ta tečaj, za kar naju ji bo v imenu obeh tem potom izrečena najtoplejša zahvala. — J. R.

Radio.

Radio med Indijanci.

Z velikimi slavnostmi so imenovali v Vancouveru (Kanada) napovedovalca tamošnje postaje, Georga Wrighta, za častnega poglavarja velikega kanadskega indijanskega rodu. Prejel je ime »Sasaygo-Samaychin«, t. j. Le-teči glas in pravica, da je do smrti gost rodu na indijanskem ozemlju. To odlikovanje je prejel Wright zato, ker je bil oznanil v radiu izgubo poglavarjeve hčere, ki so jo nato na podlagi tega oznanila našli ter jo privedli nazaj staršem.

Prenosi Nemčija—Amerika.

Berlinska postaja je sklenila pogodbo z največjo ameriško oddajno družbo. Namera vajo namreč oddajati koncert, ki se bo vršil začetkom tega meseca v Dresdenu, tudi na ultra-kratkem valu. Ta prenos bodo v Ameriki sprejemali in ga tam oddajali po posameznih postajah.

ZAHVALA

Podpisani se iskreno zahvaljujemo svojim tovarišem in tovarišicam v Večah za prostovoljni prispevek, ki so ga nabrali zame za časa moje bolezni, v znesku 1814 Din. Dragi tovariši, medtem ko ležim jaz v bolnišnici, ste se spomnili moje velike družine, ki je bila res že v pomanjkanju. Zatorej še enkrat iskrena hvala in Bog plačaj! Janez Hočvar.

Vsemogočni je v soboto, dne 15. novembra ob pol 7 zvečer poklical k Sebi našo ljubljeno hčerko, sestro, teto in svakinjo, gospodično

Angelo Gostinčar

uradnico banske uprave

Pokopali smo jo v ponedeljek, dne 17. novembra ob pol 3 popoldne na pokopališču pri Sv. Križu v Ljubljani.

Vsem udeležencem, ki so našo ljubo rajnico spremili tako mnogoštevilno na njeni zadnji poti in nam olajšali slovo od nje, se tem potom najlepše zahvaljujemo.

Prav tako najlepša zahvala za vse izraze sočutja kakor tudi za poklonjeno cvetje.

Bog povrni vsem in vse!

Zalujoči ostali.

Pierre l' Ermite.

48

Kako sem ubila svojega otroka

Župnik je odločno zavrnil Dominika in mu iznova izrazil svoje popolno zaupanje, ker se mu je nesrečni mladenič v srce zasmilil, ko se je z žalostnimi očmi oziral po dvoranah, po dvorišču in po svojem oddelku, kot da jih gleda zadnjikrat in kot da se za večno poslovilja od njih...

»Fant, le pogum, le pogum!« ga prime župnik za rame in ga krepmo strese. Kaj bi žalovali, ti trije meseci bodo hitro minili, potem boste pa svobodni! Kar brez strahu v bodočnost!«

Podal mu je roko in ga objel. — — —

Na Elizejske poljane je pridrdral automobil in se ustavil pred Yholdyjevo vilo. Dominik je stopil iz vozila in zavil v vežo. Tu naleti na ujca, ki se je ravno vrnil od Cookove družbe. Žepe je imel polne raznih vodnikov in kar ni mogel zakriti silnega veselja, da mu gre vse tako po sreči.

»Uh, revni moj Dominik, kakšno je to vreme!« začne takoj riniti v mladeniča. »Tako nesmiljeno lije in lije, da bi se sam očaj Noe čudil, če bi še živel. Na, vidiš, tako ti je v Parizu celo zimó. Dež, megla, sneg... Zato res ne bi bilo lepo, če bi v takem nezgodnem času pustili tvojo mater bolno v Parizu... Sicer pa mi je že vse povedala; saj sem vedel, da si kljub raznim neprijetnim dogodkom zadnjih mesecev še zmerom nekdanji Dominik in da ne boš žalil svoje predobre mamice...«

Zunaj je ležala prav novembrska noč... Iz sivega oblaka, ki je viselo nad mestom, je pršel droben in mrzel dež, pronical skozi obleko in rezal

v dušo...

Ko je župnik ostal sam, ga je za hip obšla malodušnost. Saj se je nadejal, da bo prišlo kaj takega... Toliko je računl na Dominika — zdaj je izgubljen za patronaž! Oh, prav zares gorje bogatecm, nikdar nimajo božjega miru! Sedaj so premamili mladeniča s potovanjem, zatem si bodo izmislili kaj drugega in tako bo šlo toliko časa, dokler bo čisto otopel in se več ne bo mogel upirati...

Na Dominikovo mesto v patronažu bo moral spet stopiti on sam in starejši člani patronaža, spet bodo morali poprijeti Bretagne, Gallais, gospodična Nicolas in mnogi drugi, ki nimajo ne počitnic ne zdravnika, ki si ne merijo telesne toplote niti ne pazijo kako jim bije srce, ampak večer za večerom — bodisi zdravi ali bolni — prihajajo v društveni »Dom« in vestno opravljajo svoje ponižno delo, dokler jim Bog ne poreče: »Dovolj!«... Vedno so stali kakor kameniti stebri, ki se ne uklonijo viharjem... Kaj bi se pa že bilo zgodilo s človeško družbo, ko bi slonela na mehkih rokah kakšnega Dominika in še slabših od njega!

Tako je v dvigalu ujec silil v Dominika, ki mu ni maral nič odgovoriti. Res, da zato niti ni bilo časa, vendar je ujec opazil, da mladeniču nekaj ni po godu. Pa ga ustavi na hodniku:

»Domink, ne smeš misliti, da ne vemo, kakšna žrtev je to zate! O, še predobro vemo! Toda če že kaj žrtvuješ, žrtvuji velikodušno, z veseljem in jasnim licem! Bolje je, da sploh nikamor ne greš, kakor da bi se potem vso pot čemeril in lazil za nama kot pes, ki ga ženemo z bičem! Razumeš?... Pa menim, da si tudi sam toliko razsoden in da veš, česa je mati najbolj potrebna, če nočeš, da se ji popolnoma razbijejo po tvoji krivdi razrahljani živci, kar bi jo lahko privedlo do samomora...«

Dominik začudeno pogleda ujca, ki nadaljuje: »Da, do samomora, do samomora!... Ti niti ne veš, kako je, meni pa je snoči zdravnik vse

natanko razložil... Tvoji materi je treba predvsem razvedrila in veselja... Čuješ, veselja in zabavel! Zato te že danes opominjam, da ne boš sitnaril in s svojo čemernostjo kvaril prelepih krajev in prizorov, ki jih bomo videli na potovanju. No, saj ne boš tak, kaj ne, da ne boš!... Kako pa je bilo z onimi župnikovimi pismi, ki misliš, da sem ti jih izmaknil, ti bom že pozneje povedal... Ali še enkrat poudarjam, da ne veš vsega! Ko boš zvedel kako je prav za prav s teboj in z materjo in radi česa sem tako ravnal — drugače niti nisem mogel — mi boš iz srca hvaležen in objel me boš, da sem te rešil strašne zavesti, da si zakrivil materino smrt!...

Tako je, vidiš, lepi moj Dominik, tako!« je hitel ujec in v polmraku upiral oči v mladeniča. »To pa, mislim, da bi te drugače grizlo kakor otroška žalost zavolje onih pisem... In kaj ti je končno župnik? Nič, če ne še manj kot nič! Mati pa je le mati in je ne smeš kar tako pozabiti, kaj ne?«

»Da, da,« odvrne Dominik, ki mu je kipel v glavi, da ni razumel niti ene ujeve besede. Kljub takim doživljetjem, ki so ga skoraj zmešala, je imel vendar še toliko moči, da je, preden je legel k počitku, hotel izvršiti župnikovo navodilo. Segel je po »Hoji za Kristusom« in med tem ko je ujec zbijal neki zaboj in medtem ko se je mati jezila na sobarico, je čital v 42. poglavju tretje knjige, kjer se mu je ravno odprlo:

»Sin, če staviš svoj mir na človeka, ker misli in živi kakor ti, boš vedno v negotovosti in skrbeh.

Če pa se držiš večne in nespremenljive resnice, ne boš žaloval, če te prijatelj zapusti ali če ti ga ugrabi smrt.

Ljubezen do prijatelja mora imeti svoj vir v ljubezni do mene in zaradi mene ljubi vsakega, ki se ti zdi dober in ki ti je v tem življenju posebno ljub.